

Forskeren Seki Tomoda i RÆSON om USA og Asien: Bare Obama ikke er FOR idealistisk

Et asiatisk EU er en umulighed og risikoen for krig i regionen er 'begrænset, men klart tilstede'. Den japanske sikkerhedsforsker Seki Tomoda fortæller, hvorfor Japan ikke håber på al for meget forandring i USA's Asien-politik.

Interview af JONAS PARELLO-PLESNER

JAPAN er USA's primære allierede i Asien og Stillehavsområdet, som også idag er den del af verden hvor amerikanerne har det største antal amerikanske permanente udstationerede soldater og baser. Sådan har det været siden 1952, hvor Japan og USA indgik deres første sikkerhedsstraktat. Nu skal regionen vende sig til et hastigt opstigende Kina – og forsøge at finde løsninger på uløste sikkerhedsproblemer som Nordkorea og Taiwan. Vil Obama ændre USA's Asien-politik? Og ønsker USA' primære allierede i Asien det? RÆSON spørger Seki Tomoda, der er generaldirektør for en af Japans førende tænketanke, Japan Institute of International Affairs (JIIA).

En meningsmåling i Asahi (japansk avis, red.) viste, at en stor andel af japanerne støtter Obama (79 %), men samtidig var det kun 41 % af japanerne, der forventede en forbedring i den amerikansk-japanske alliance i de kommende år. Hvordan forklarer du denne forskel?

Der var to primære grunde til den japanske begejstring for Obama:

For det første understregede hans sejr, at det amerikanske multikulturelle samfund havde flyttet sig op på et nyt niveau. Racisme viste sig ikke i stand til at afgøre eller forandre udfaldet af en valgkamp. Det var et vigtigt signal i USA, men havde også en væsentlig betydning rundt om i verden, som et signal om racemæssig lighed og nye muligheder. Den følelse greb også japanerne.

For det andet kunne japanerne lide Obamas budskab om forandring - også selvom det præcise indhold af forandringen ikke var helt klart. Det mindede japanerne om Koizumi (japansk premierminister fra 2001-2006, red.). Han var også en forandring i japansk politik fra de ordinære politikere og fra den vanlige politiske retorik. Koizumi var en ensom ulv i japansk politik, der fulgte sin egen vej. Men samtidig er grunden til, at folk ikke føler sig overbeviste om en forbedring i det amerikansk-japanske forhold også forbundet med Obamas insisteren på forandring. For når det gælder

Asien er det uklart, hvad] 'forandring' indebærer - og måske er det slet ikke noget, vi ønsker. Hvordan vil Obama forandre den eksisterende politik? Mange japanere foretrækker faktisk kontinuitet i forholdet mellem Japan og USA. Der er også mistænksomhed overfor hvad Obamas fokus på dialog og forhandling vil betyde. Flyver han af sted for at snakke med nordkoreanerne? Ikke et velkomment træk set fra Japan's side.

Hvilke råd ville du give Obama for at klare opgaven i Østasien og i forhold til Japan?

Obama bør ikke falde for simple løsninger. Østasien er en kompleks region baseret på skrøbelige og finurlige kompromisser. Det er en konstant balancegang mellem de regionale spillere. Når det gælder Nordkorea. Når det gælder Taiwan, hvor opretholdelse af status quo er et tegn på fortsat amerikansk militær forpligtelse i Asien. Når det gælder Kinas stigende magt. Der findes ikke simple løsninger, som en ny præsident kan trække ud af hatten. Det kan faktisk være skidt med en præsident, der er FOR idealistisk.

Hvad mener du med for "idealistisk"?

Jo, altså, snak, snak, snak. For at opretholde amerikansk magt i Asien er der naturligvis brug for dialog, men det må være den rette blanding af stok og gulerødder. Det er der eksempelvis brug for, når det gælder Nordkorea.

Angående det amerikansk-japanske forhold. Nogle mener at alliancen er blevet taget for givet – og at USA ikke har vist Japan megen forståelse. USA fjernede Nordkorea fra listen over terroristlande uden den nødvendige forståelse for Japan. Et andet eksempel: USA opretholder et eksportforbud mod salg af de nye militærfly F-22 Raptor også selvom dets allierede Japan har udtrykt interesse for at købe flyene. Hvordan ser du denne udvikling?

Forholdet *bliver* taget for givet. Og jeg tror, at vi må være opfindsomme for at redefinere det. På den ene

side søger vi kontinuitet og status quo, fordi vi ved, hvad vi har; en grundlæggende alliance mellem USA og Japan. Samtidig bliver vi nødsaget til at finde nye samarbejdsområder og nye metoder til at fastholde alliancen.

Hvordan ser Japan på USA' forhold til Kina, som er blevet styrket under de to perioder med Bush?

Japan følger nøje hastigheden og omfanget af Kinas opstigen og landets fremtidige magt særligt i lyset af Kinas militære udgifter og modernisering. Kina har stadigvæk uvenskabelige følelser overfor Japan på grund af historien. Når det vedrører det amerikansk-kinesiske forhold søger Japan ligevægten: Vi ønsker ikke, at forholdet er dårligt men heller ikke *for* godt. En nedkøling i forholdet mellem USA og Kina er ikke af det gode, da Japan står sammen med USA på grund af vores alliance og har brug for samarbejde med Kina, der er vores primære handelspartner. På den anden side kan Japan heller ikke have et for-dårligt-forhold til Kina, hvis forholdet mellem USA og Kina *forbedres*, som det har været tilfældet under Bush. Det var derfor, den ret konservative Shinzo Abe (premierminister i 2006-07, red.) faktisk var den, som optøede og forbedrede forholdet til Kina. Den forbedring er fortsat selv under den nuværende premierminister Taro Aso, som er ganske nationalistisk anlagt.

Vi ønsker ikke, at forholdet mellem USA og Kina er dårligt men heller ikke at det er *for* godt.

Vi kan ikke forestille os en europæisk type integration med delt suverænitet i Asien. Asiens eneste fællesnævner er jagten efter økonomisk vækst og muligheder.

Hvordan anskuer du østasiatisk politisk samarbejde? Behøver regionen USA - eller kan I ikke skabe egne regionale organisationer til at løse regionens problemer?

Der er en umulighed. Asien er ikke klar til sådanne løsninger. Asien befinder sig stadigvæk i 'den udelte suverænitets' epoke. Alle landene holder sig entydigt til suverænitetsprincippet på grund af kolonihistorien. Også Kina, som aldrig blev en egentlig koloni, men

oplevede områder med udenlandsk overtagelse af territorier og nederlagene i Opiumskrigen. Japan er anderledes, men vi er det eneste land, der er klar til at dele suverænitet. Men vi kan ikke forestille os en europæisk type integration med delt suverænitet i Asien. Asiens eneste fællesnævner er jagten efter økonomisk vækst og muligheder.

I Europa har begrundelsen for politisk integration i EU og NATO været, at det ville sikre os imod en ny krig på det europæiske kontinent. Handel alene ses ikke som tilstrækkeligt - for Europas lande handlede løs med hinanden op til første Verdenskrig. Asien fungerer uden sådanne forpligtende multilaterale institutioner. Er krig stadigvæk en mulighed i Asien?

Ja. Den mulighed er begrænset men klart tilstede. Se hvordan selv ASEAN-lande som Thailand og Cambodja er i bevæbnet konflikt over et tempel- og grænseområde. Og ASEAN (sammenslutningen af sydøstasiatiske lande; red.) er baseret på fredelige løsninger. Hvis selv de lande ikke kan finde ud af det...! Oveni det er der de store problemer som Nordkorea og Taiwan. Selvfølgelig er vores økonomier meget gensidigt afhængige af hinanden. Vi handler med hinanden som aldrig før. Alligevel har høje handelstal ikke alene forhindret krigsudbrud i tidligere perioder som Europa op til Første Verdenskrig, som du også selv nævnte

Til gengæld nøjes vi ikke kun med at handle. Der er mange nye forbindelser. Vi ser hinandens film, spiller de samme videospil og lytter til hinandens popstjerner. Vi samarbejder igennem teknologien. Vi besøger hinandens lande som turister og vi studerer i hinandens lande og lærer sprogene. Bredden i globalisering giver en ny dimension til vores gensidige forbindelser. Jeg håber, at globalisering vil forbedre de politiske forhold, men jeg er ikke sikker på det.